10. **สิทธิของนักแสดง** การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงนับว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย สิทธิของนักแสดงไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีลิขสิทธิ์ หากแต่เป็นสิทธิข้างเคียงหรือสิทธิที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในหมวด 2 ตั้งแต่มาตรา 44 ถึงมาตรา 53 และมีการนำกฎหมายลิขสิทธิ์มาใช้ เช่น

---

(2) If, however, through the expiry of the term of protection which was previously granted, a work has fallen into the public domain of the country where protection is claimed, that work shall not be protected anew.

(3) The application of this principle shall be subject to any provisions contained in special conventions to that effect existing or to be concluded between countries of the Union. In the absence of such provisions, the respective countries shall determine, each in so far as it is concerned, the conditions of application of the principle.

(4) The preceding provisions shall also apply in the case of new accessions to the Union and to cases. In which protection is extended by the application of Article 7 or by the abandonment of reservations.

Art 19 The provisions of this Convention shall not preclude the making of a claim to the benefit of any greater protection which may be granted by legislation in a country of the Union.

Art 20 The Governments of the countries of the Union reserve the right to enter into special agreements among themselves, in so far as such agreements grant to authors more extensive rights than those granted by the Convention, of contain other provisions not contrary to this Convention. The provisions of existing agreements which satisfy these conditions shall remain applicable.

การให้นำข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 32 มาตรา 34 มาตรา 36 มาตรา 42 และมาตรา 43 มาใช้บังคับกับสิทธิของนักแสดงโดยอนุโลม นอกจากนี้ ในกรณีที่เกี่ยวกับคดีสิทธิของนักแสดงก็ใช้หลักเดียวกันกับคดีที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ เช่น ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 62 อำนาจของศาลในการกำหนดค่าเสียหาย ตามมาตรา 64 และการขอให้ระงับหรือละเว้นการกระทำตามมาตรา 65

โครงสร้างของกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดงแบ่งออกเป็น การได้สิทธิของนักแสดง สิทธิของนักแสดง การสิ้นสุดของสิทธิของนักแสดงและการละเมิดสิทธิของนักแสดงตลอดดจนข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิของนักแสดง

สิทธิของแสดงที่ได้มาตามมาตรา 47 อันเป็นสิทธิตามมาตรา 44 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

"นักแสดงย่อมมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการกระทำอันเกี่ยวกับการแสดงของตน ดังต่อไปนี้

(1) แพร่เสียงหรือแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดง เว้นแต่จะเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนจากสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว

(2) บันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้แล้ว

(3) ทำซ้ำซึ่งสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น หรือสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 53

ข้อยกเว้นการละเมิดตามมาตรา 53 นั้นกฎหมายให้นำข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์บางมาตราใช้บังคับโดยอนุโลมซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

การได้มาซึ่งสิทธิของนักแสดง การได้มาซึ่งสิทธิของนักแสดง แบ่งออกเป็นสองกรณีคือกรณีที่ได้สิทธิตามมาตรา 44 และได้สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45

การได้มาซึ่งสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 นั้นกฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขในมาตรา 47 ไว้ดังนี้

"ให้นักแสดงมีสิทธิในการแสดงตามมาตรา 44 หากเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) นักแสดงนั้นมีสัญชาติไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือ

(2) การแสดง หรือส่วนใหญ่ของการแสดงนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

ข้อสังเกตของเงื่อนไขตามมาตรา 47(1) นั้นกฎหมายใช้คำว่ามีถิ่นที่อยู่ ซึ่งตรงกับเงื่อนไขการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ตามพระราชกฤษฎีกา กำหนดเงื่อนไขการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศมาตรา 5(1) แต่ตามบทบัญญัติมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ซึ่งกำหนดการได้สิทธิในลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ใช้คำว่า"อยู่ใน"

การได้สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45 สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45 นี้ เป็นสิทธิที่นักแสดงจะได้รับค่าตอบแทนการนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงออกเผยแพร่ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้า ซึ่งมาตรา 48 ได้บัญญัติไว้ดังนี้

"ให้นักแสดงมีสิทธิรับค่าตอบแทนตามมาตรา 45 หากเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้"

(1) นักแสดงมีสัญชาติไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ในขณะที่มีการบันทึกการแสดงนั้น หรือในขณะที่เรียกร้องสิทธิ หรือ

(2) การบันทึกเสียงการแสดงหรือส่วนใหญ่ของการบันทึกเสียงการแสดงนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธินักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45 ซึ่งเป็นสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดเงื่อนไขวิธีการไว้ในมาตรา 45 ดังนี้

"ผู้ใดนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว หรือนำสำเนาของงานนั้นไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง ให้ผู้นั้นจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดง ในกรณีที่ตกลงค่าตอบแทนไม่ได้ ให้อธิบดีเป็นผู้มีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทน ทั้งนี้ให้คำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนปกติในธุรกิจประเภทนั้น

คำสั่งของอธิบดีตามวรรคหนึ่ง คู่กรณีอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งของอธิบดี คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด"

นอกจากนี้หากเป็นกรณีที่มีนักแสดงมากกว่าหนึ่งคน นักแสดงอาจแต่งตั้งตัวแทนร่วมเพื่อดูแลหรือบริหารสิทธิเกี่ยวกับสิทธิของตนตามมาตรา 46 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

"ในกรณีที่การแสดง หรือการบันทึกเสียงการแสดงใด มีนักแสดงมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป นักแสดงเหล่านั้นอาจแต่งตั้งตัวแทนร่วมเพื่อดูแลหรือบริหารเกี่ยวกับสิทธิของตนได้"

10.1 การโอนสิทธิของนักแสดง การโอนสิทธิของนักแสดงไม่ว่าจะเป็นการโอนสิทธิที่มีอยู่ตามมาตรา 44 หรือสิทธิตามมาตรา 45 กฎหมายกำหนดเกี่ยวกับการโอนไว้ในมาตรา 51 ดังนี้

"สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 และมาตรา 45 ย่อมโอนแก่กันได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนและจะโอนให้โดยมีกำหนดเวลา หรือตลอดอายุอายุแห่งการคุ้มครองก็ได้

ในกรณีที่มีนักแสดงมากว่าหนึ่งคนขึ้นไป นักแสดงมีสิทธิโอนเฉพาะสิทธิส่วนที่เป็นของตนเท่านั้น

การโอนทางอื่นนอกจากทางมรดกต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน ถ้าไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ในสัญญาโอน ให้ถือว่าเป็นการโอนมีกำหนดระยะเวลาสามปี"

10.2 อายุแห่งการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ระยะเวลาหรืออายุแห่งการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง แบ่งออกเป็นสองกรณีกล่าวคือ อายุการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 และอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45

สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 มีอยู่ห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปฏิทินของปีที่มีการแสดงหากมีการบันทึกการแสดงดังกล่าวให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของที่มีการบันทึกการแสดงตามมาตรา 49

สำหรับสิทธิของนักแสกงตามมาตรา 45 ให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการบันทึกเสียงการแสดง ตามมาตรา 50

10.3 การละเมิดสิทธิของนักแสดง การละเมิดสิทธิของนักแสดงมีอยู่สองกรณีคือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามาตรา 44 เช่นบันทึกการแสดงเป็นต้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง และกรณีต้องจ่ายค่าตอบแทนแก่นักแสดงเพราะได้นำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงออกเพื่อเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าหรือนำสำเนาไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรงหากมิได้จ่ายค่าตอบแทนให้ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 52

10.4 ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงบทบัญญัติเกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงตาามาตรา 53 ให้นำมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 36 มาตรา 42 และมาตรา 43 มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ปัญหาที่น่าจะนำมาพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดงโดยเฉพาะประเด็นของการได้สิทธิของนักแสดงก็คือ ในกรณีที่นักแสดงได้นำงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นมาแสดงหรือบันทึกการแสดงหรือบันทึกเสียงการแสดงโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้